

İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN YETERLİKLERİ

Yrd. Doç. Dr. Kenan ATAY

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim müfettişlerinin hizmet öncesi ve hizmet içinde yetiştirilmesine esas olmak üzere, ideal olarak göstermeleri gereken ve gerçekte göstermekte oldukları yeterliklerin kendileri ve yakın görev ilişkisi bulunan grupların algularına göre sıralanmasıdır. Araştırmada, müfettişlerin teftiş eğitimi açısından gereksinimlerini saptamak, göstermeleri gereken ve göstermekte oldukları yeterlikleri, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim bakımından önceliklerine göre sıralamak için, "Eğitim Yöneticilerinin Yeterlikleri" (Bursalıoğlu, 1981, s. 45-46) ve "Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Yeterlikleri" (Seçkin, 1978, s. 38-44) konulu araştırmalarda kullanılan, yöntem ve tekniklerden yararlanılmıştır. Verilen analizi sonucunda, denek gruplarının geleneksel teftiş kavramı ve müfettiş imajına bağlı kaldıkları ve teftişi sadece bird değerlendirme süreci olarak algıladıkları görülmüştür.

Problem

Eğitimde teftiş, eğitim ve öğretimin amaçlarına en uygun yöntemleri bulmak ve ürünün nitelik ve nicelik bakımından geliştirilmesini sağlamak amacını güder. Üründe görülen hata ve noksanların giderilmesi için karar sürecini etkiler. Gerekirse kararlarda değişiklik yapılmasını sağlar. Bu değişiklikler diğer süreçlerde yeni bir nitelik kazandırır ve tümüyle yönetimi yönlendirir (Altıntaş, 1980, s. 8)

Böylesine önemli olmasına karşın teftiş, eğitim mesleğinin en çok savsaklanan yönlerinden biri olmuştur. Bunun sonucu olarak, teftişin amaç, süreç ve işgörürleri yeterince tanımlanmamış ve müfettişlerin yetiştirilme, seçilme ve yükseltilmeleri gereğince önemsenmemiştir (Mosher, 1972, s. 16)

Diğer ülkelerin bazılarında, müfettiş eğitiminde hizmet içi eğitimin daha ağır basmasına karşın, özel bir görevi yerine getirecek kişilerin, o göreve getirilmeden önce görevleriyle ilgili eğitim görmemiş olmaları, savunulabilir bir uygulama değildir (Canman, 1978, s. 3)

Aiay

Günümüzde, müfettişlerin hizmet öncesi ve hizmet içi düzeylerde yetiştirilmesi, eğitim sistemlerinin verimli için gerekli koşullardan biri olarak, geçmişte olduğundan daha çok önemsenmektedir (Harris, 1975, s. 7)

Eğitim sistemleri, yetişmiş teftiş personeli olmaksızın kendülerinden beklenen hizmetleri gerektiği biçimde karşılayamaz. Bu nedenle, Türk Eğitim Sisteminde, ilköğretim müfettişlerinin hizmet öncesi ve hizmet içinde yetiştirilmesi, çözüm bekleyen problemlerden biri olmaktadır.

Araştırmanın amacı, ilköğretim müfettişlerinin göstermesi gereken ve göstermekte olduğu yeterliklerin, kendilerinin ve yakın görev ilişkisi bulunan sınıf öğretmenleri ve ilkokul müdürlerinin algılarına göre sıralanması ve bunların, müfettişin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimleri ile ilişkilendirilmesidir.

Araştırmanın bu amacına ulaşabilmek için şu sorulara yanıt aranmıştır.

1. Dörtlü değerlendirme modelinin gösterilmesi gereken ve gösterilmekte olan yeterlik türleri ve yüksek ve düşük dereceleri bakımından etkileşim alanına giren belli yeterlikler nelerdir?
2. Bu etkileşim sonucunda oluşan yeterlik grupları, hizmet öncesi ve hizmet içi yetiştirme bakımından nasıl bir dağılım göstermektedir?
3. Bu yeterliklerin öncelik sırası nedir?

Ülkemizde ilköğretim müfettişlerinin yetiştirilmesi sorunu üzerinde açık ve belirli bir politika geliştirememiştir. Oysa diğer alanlarda olduğu gibi, ilköğretim müfettişlerinin de çağdaş teftiş tekniklerine göre eğitilmeleri, hizmet öncesi ve hizmet içi yetiştirme programlarının araştırma bulgularına dayalı olması önem kazanmaktadır. Ülkemizde bu alanda yapılan araştırmaların azlığı dikkate alındığında, bu araştırmayla saptanan ve önceliklerine göre sıralanan yeterlikler, ilköğretim müfettişlerinin eğitim gereksinmesini ortaya koyacağı gibi, düzenlenecek hizmet öncesi ve hizmet içi programlarına da ışık tutacaktır.

Yöntem

Araştırmanın evrenini, Erzurum ilinde görev yapan ve müfettişlerin yeterliklerini değerlendirme durumunda bulunan ilköğretim müfettişleri, okul müdürleri ve sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. araştırmanın yapıldığı tarihte

(1995), Erzurum ilinde 48 ilköğretim müfettişi, 1175 ükukulunda toplam 2756 öğretmen görev yapmaktadır. Sayüan 48 olan ilköğretim müfettişlerinin *tümü* araştırma kapsamına alınmıştır. Okul müdürleri ve öğretmenlerde ise, sayıları fazla oluşu nedeniyle örneklemeye gidilmiş ve aşağıda açıklanan örnekleme yöntemi izlenmiştir.

İlgililerden, il ve ilçemerkezleri ile bağı köylerde, son bir yılda teftiş edilen okulların listesi alınmış ve bu listelerden 100 okul sistematik örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Seçilen bu okulların müdürleri ile bu okullarda görevli 300 öğretmen, müdür ve öğretmen gruplarının örnekleme oluşturmuştur.

Veriler ve Toplanması

İlköğretim müfettişlerinin, göstermesi gereken ve göstermekte olduğu yeterlikler, anket-tarama yöntemi ile saptanmıştır. Anket sorularının belirlenmesinde, "Müfettiş Yeterlilerinin Saptanması ve Hizmet İçi Eğitim Programı Hazırlanması" konulu araştırmayla (Karaman, 1982) saptanan yeterliklerden yararlanılmıştır.

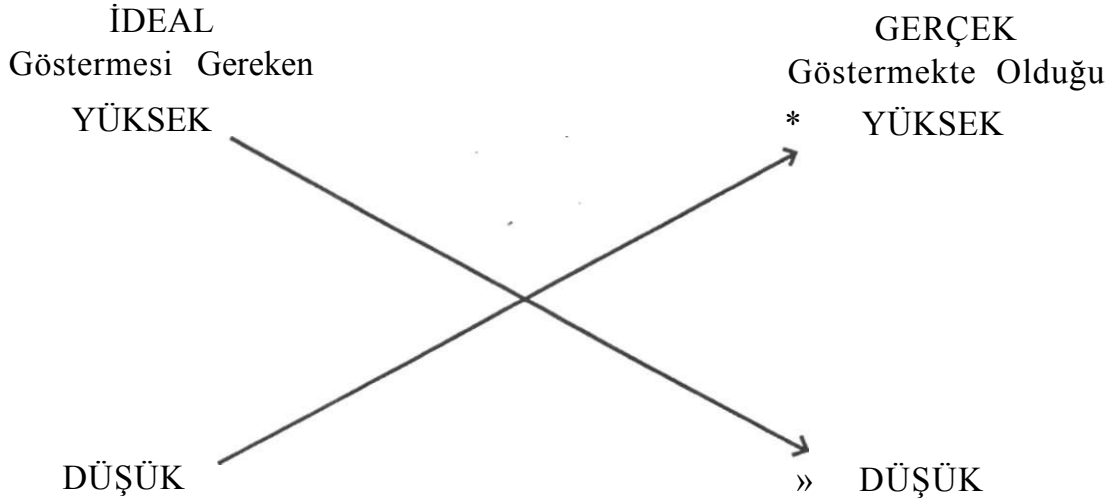
Anketler, bir ölköğretim müfettişinin göstermesi gereken (ideal)yeterlikler için A Formu, göstermekte olduğu (gerçek) yeterliklerin değerlendirilmesi için ayrı kapsamlı fakat farklı açıklamalı B Formu şeklinde düzenlenmiştir.

Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizinde "Eğitim Yöneticilerinin Yeterlikleri" (Bursalıoğlu, 1981) ve "Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin Yeterlikleri" (Seçkin, 1978) konulu araştırmalarda kullanılan, dörtlü değerlendirme modelinden yararlanılmıştır.

Dörtlü değerlendirme modeli: Şematik olarak şekil 1 'de gösterilen modelin, ilk değişkenini anketin A ve B formlarında açıklanan, gösterilmekte olan yeterlikler oluşturmaktadır. Öteki değişkenini, de bu yeterliklere verilen yüksek ve düşük önem dereceleri kapsamaktadır.

YETERLİK

Şekil 1. Dörtlü Değerlendirme Modeli

Yeterlikler, modelin yapısında bulunan ve aşağıda açıklanan dörtlü etkileşimlere göre yerleştirilmiştir.

1. İlköğretim müfettişinin yüksek derecede göstermesi gereken ve yüksek derecede göstermekte olduğu yeterlikler: Böyle yeterliklerin önemli olduğu ve müfettişlerin bu yeterliklere gerçekten sahip olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle modelin bu gözeneğinde yer alan yeterliklere, müfettişleri hizmet öncesi yetiştirme programlarında öncelik verilmesi yararlı olur.

2. İlköğretim müfettişinin yüksek derecede göstermesi gereken fakat düşük derecede göstermekte olduğu yeterlikler: Böyle yeterliklerin önemli olduğu, fakat müfettişlerin, genellikle bu yeterliklere sahip olmadıkları kabul edilmiştir. Bu nedenle modelin bu gözeneğinde yer alan yeterliklere, müfettişleri hizmet içinde yetiştirme programlarında öncelik verilmesi, hizmet öncesi yetiştirme programlarında da dikkate alınması yararlı olur.

3. İlköğretim müfettişinin düşük derecede göstermesi gereken fakat yüksek derecede gösterdiği yeterlikler: Bu yeterliklerin önemsiz olduğu, fakat uygulamada müfettişlerin bunlara gereğinden çok önem verdikleri kabul edilmiştir. Bu nedenle, müfettişleri hizmet içi yetiştirme programlarında bu yeterliklere öncelik verilmemesi, ayrıca programların ve uygulamaların bunlara verilen önem açısından yeniden gözden geçirilmesi yararlı olur.

4. İlköğretim müfettişinin düşük derecede göstermesi gereken ve düşük derecede göstermekte olduğu yeterlikler: Bu yeterliklerin önemsiz olduğu ve müfettişlerce de gereğinden çok önemsenmediği kabul edilmiştir. Bu nedenle, modelin bu gözeneğinde yer alan yeterliklerin müfettiş yetiştirme programlarında yer alması zorunlu değildir.

İstatistik Analizler

İlköğretim müfettişlerinin göstermesi gereken ve göstermekte olduğu yeterliklerin dörtlü değerlendirme modeline yerleştirilmesinde, genel istatistik kitaplarında (ARICI, 1975) ayrıntılı tartışması bulunabilecek T-puanı tekniğinden yararlanılmıştır. Bu yapılırken önce, her yeterlik için A formu üzerinden verilen ağılıkların ortalamasından ve B formu üzerinden verilen ağırlıkların ortalamasından yararlanılarak, TA ve TB puanları bölünmüştür. Bu yolla elde edilen yeni ortalama T- puanlarına göre dörtlü değerlendirme modeline yerleştirme ve sıralama işlemleri yapılmıştır. T- puanının niteliği dikkate alınarak, 50 ve üstünde T- puanı alan yeterlikler yüksek, bunun altındakiler düşük dereceli kabul edilmiştir. Bundan sonra yeterliklerin modelin dört gözeneğine yerleştirilmesinde şöyle bir yol izlenmiştir.

1. Bir yeterliğin hem göstermesi gereken hem de göstermekte olduğu T- puanı 50'nin üstünde ise, o yeterlik modelin sol üst gözeneğine yerleştirilmiştir.

2. Bir yeterliğin, göstermesi gereken T- puanı 50'nun üstünde, göstermekte olduğu T-puanı 50'nin altında ise, o yeterlik modelin sağ üst gözeneğine yerleştirilmiştir.

3. Bir yeterliğin, göstermesi gereken T-puanı 50'nin altında, göstermekte olduğu T-puanı 50'nin üstünde ise o yeterlik modelin sol alt gözeneğine yerleştirilmiştir.

4. Bir yeterliğin hem göstermesi gereken, hemde göstermekte olduğu T-puanı 50'nin altında ise o yeterlik modelin sağ alt gözeneğine yerleştirilmiştir.

Bulgular

30. sayfadaki tablo, ilköğretim müfettişlerinin göstermesi gereken ve göstermekte olduğu yeterliklerinin denek grupları tarafından yapılan değerlendirmesini göstermektedir. Modelin ilk yansının birinci gözeneğinde 14, ikinci gözeneğinde 21 olmak üzere 35 yeterlik saptanmış bulunmaktadır. Alt yarıda bulunan üçüncü ve dördüncü gözenerlerde 9 ve 14 yeterlik sıralanmıştır.

Atay

Yeterliklerin Modeldeki Dağılımı

Göstermesi gereken yüksek
Göstermekte olduğu yüksek

Yeterlik No.	T-puanı
30	65.208
37'	63.686
24	62.745
17	62.745
14	58.197
32	57.943
12	57.586
9	52:579
13	57.555
59	57.138
34	55.833
16	54.139
18	53.852
58	52.919

Göstermesi gereken yüksek
Göstermekte olduğu düşük

Yeterlik No.	T-puam
49	53.823
38	52.961
56	52.765
54	52.701
33	52.608
26	52.524
31	52.361
35	51.918
19	51.576
8	50.350
45	50.250
28	50.124
39	50.100
40	49.981
36	49.879
29	49.208
41	48.641
43	"47.713
44	47.572
20	47.426
42	47.378

Göstermesi gereken düşük
Göstermekte olduğu yüksek

Göstermesi gereken düşük
Göstermekte olduğu düşük

Yeterlik No.	T-puanı	Yeterlik No.	T-puanı
55	51.740	27	47.357
10	50.600	46	47.196
11	49.826	53	47.136
61	42.279	21	47.117
60	40.933	25	45.796
62	40.405	23	45.346
64	38.169	47	45.174
65	35.682	57	44.935
63	32.353	15	44.135
		48	44.082
		50	42.718
		22	42.697
		52	42.332
		51	41.978

Aşağıdaki liste ise, her gözeneğe giren yeterliklerin puan sırasına göre açıklamalarını vermektedir.

Tüm Grup

*Göstermesi Gereken Yüksek - Göstermekte **Olduğu** Yüksek*

Yeterlik No:

- 30 Teftiş sonunda yapılan toplantılarda, yönetici, öğretmen ve diğer personelin okulun eğitim ve öğretim çalışmasına ilişkin görüşlerini serbestçe belirlemelerine olanak verme.
- 37 Öğretim prpgramını hazırlayan örgüt ve elemanlara araştırma bulgularına ve yapılan uygulama sonuçlarına dayalı önerilerde bulunma,

- 24 Teftiş ilkeleri ve mevzuatı yönünden tutarlı bir görüş ve uygulamaya örnek olma, ~
- 17 Grup toplantıları yoluyla, okulun işleyişini etkileyen kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelerin doğru anlaşılmasını sağlama;
- 14 Okul ile ilgili gelişmeleri, yenüik ve genelgeleri ilgilüere duyurma, personelin kararlara ve yönetime katılmasını sağlama,
- 32 Uygulanan yöntem ve tekniklerin geliştirilmesinde öğretmene yardımcı olma
- 12 Değerlendirilen kişi ve grupları değerlendirme sürecine katan ortak bir değerlendirme modeli uygulama,
- 9 Milli eğitimin amaçlarının ne kadar gerçekleştirildiğini tesbit etme,
- 13 Personel üzerinde yetkiden önce etki yollarını deneme,
- 59 Amaçlardan sapmalar varsa nedenlerini inceleyerek düzeltme yollarını arama
- 34 Öğretmenlerin mesleki gelişmelerine katkıda bulunma,
- 16 Öğrencilerin disiplin ve devam durumlarında karşılaşılan sorunları inceleme ve çözümünde ilgililere yardımcı olma, i
- 18 Bakanlığı eğitim ve kültür politikasının yöneticiler, öğretmenler ve çevre tarafından anlaşılmasını sağlama,
- 58 Yönetici, öğretmen, öğrenci ve diğer personelin gelişimlerini değerlendirerek mesleki rehberliğe olan gereksinmeyi saptama,
Göstermesi Gereken Yüksek - Gestermekte Olduğu Düşük
- 49 Öğretmenlerin işbaşında yetişmelerini sağlamak amacıyla mesleki toplantılar düzenleme,
- 38 Öğretmenlere, kendilerini gerçekleştirme ve daha iyi öğretim araç ve yöntemlerini kendi kendüerine bulmaları için yardımcı olma,

- 56 Kişi ve grupların istek, gereksinme ve dileklerini saptayıp değerlendirerek, üst makamlara zamanında duyurma,
- 54 Eğitim ve öğretimde verimliliğin artırılması, sürekli olarak gelişme sağlanması için gerekli araştırmaları yapma, yaptırma ve sonuçlarından yararlanma,
- 33 Planlama tekniklerinin anlaşılmasında ve uygulanmasında öğretmene yardımcı olma,
- 26 Kanun ve yönetmeliklere aykırı düşmeyen ve öğretmenlerce ileri sürülen eğitim öğretim yeniliklerini kabullenme,
- 31 Okulun amaçlarının öğretmenler tarafından gerektiği şekilde anlaşılmasına yardımcı olma,
- 35 Eğitim alanındaki yeni buluşları personele ulaştırmak amacıyla rehberlik etme,
- 19 Çevredeki öteki eğitim yöneticileri ile işbirliği yapma,
- 8 Öğretmen ve yöneticilerle üst kademeler arasında bütünleştirici ve uzlaştırıcı rol oynama,
- 45 Ana-babalarda ve çevrede öğretmenlere ve yöneticilere karşı anlayış ve takdir havası uyandırılmasına gereken önemi verme,
- 28 Okulda, öğretmen, yönetici ve diğer personel arasında güvene dayalı olumlu ilişkiler kurulmasında ve huzurlu çalışma ortamının oluşmasında yardımcı olma,
- 39 Öğrenci disiplini ile ilgili-problemlerin çözümünde yönetici ve öğretmenlere rehberlik etme,
- 40 Öğretmen ve öğrencünün, öğretim etkinliklerini ve kendilerini değerlendirme alışkanlıkları kazanmalarında yardımcı olma,
- 36 Öğrencilerin bireysel sorunların çözümlemede yardımcı olmak üzere rehberlik örgütünü kurma, çalışmalarını öğretim programı ile bütünleştirme,
- 29 Yeni öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmak isteyen öğretmeni teşvik etme ve bu konuda işbirliği gerçekleştirme,

- 41 Öğretmen ve yöneticilere öğrencileri daha iyi anlamaları için yardım etme,
- 43 Öğrenci başarısının objektif olarak ölçülmesini sağlama,
- 44 Öğrencilerin öğrenim güçlüklerini saptama, başardı olmaları için öğretimi geliştirme,
- 20 Öğretmenleri teşvik etme ve güçleri ölçüsünde sorumluluklar almaya yöneltme,
- 42 Değerlendirmeden sağlanan verilere dayalı olarak kaynak kullanımının uygunluğunu ve kapsamı artırmak için önerilerde bulunma,

Göstermesi Gereken Düşük -Göstermekte Olduğu Yüksek

- 55 Eğitsel kol programlarını öğrencilerin ve çevrenin gereksinimlerine dönük olarak düzenlenip düzenlenmediğini saptama,
- 10 Verilen emek ve yapılan harcamayla elde edilen sonuçların denk düşüp düşmediği tesbit etme,
- 11 Uzun ve kısa süreli bir örgütsel düzenlemenin planlanan etkilerini tanımlama,
- 61 Başka kurumlardan olay veya suça kanşanları tesbit edebilme ve soruşturmalarını yapabilme,
- 60 Soruşturmaya başlayabilmek için makamdan onay alma işlemlerini yürütebilme
- 62 Şikayetçi, tanık ve sanıkların ifadelerini alabilme,
- 64 Soruşturma belgelerini düzenleyebilme,
- 65 Soruşturma raporu yazabilme,
- 63 Suç sayılan eylemin hangi yasa kapsamına girdiğini belirleyebilme,

Göstermesi Gereken Düşük-Göstermekte Olduğu Düşük

- 27 Öğretmenlere yapılan haksızlıklarda öğretmenin haklarının koruyucusu olma,

- 46 Okulun çevreile olan ilişkilerini ve çevredeki etkilerini, inceleyip değerlendirme,
- 53 Öğrencinin eğitim gereksinmesi ile mevcut program karşılaştırılmasına dayalı olarak geliştirilmesi gereken alanları saptama,
- 21 Öğretmenlerce aranan bir eğitimci ve kaynak kişi davranışı gösterme,
- 25 Eğitim-öğretimde gelişmenin, dorudan doğruya öğretmenlerin kendi kendilerini yetiştirmelerine bağlı olduğu inancını yaratma,
- 23 Herhangi bir yapısal düzenlemeyi önerirken değişmeye katılacak kişilerin hislerine karşı duyarlık gösterme,
- 47 Öğretmen ve diğer personelin yetişme eksikliklerini ve yeteneklerini belirleme giderici ve geliştirici önlemler alma,
- 57 Okuldaki eğitime ilişkin olarak çevrede yapılan eleştirileri alma, nedenlerini araştırma değerlendirme,
- 15 Bir sınıfın derslerini ve aynı dersleri okutan öğretmenlerin ders planlarını birlikte hazırlamalarını ve bütünlük içinde yürütmelerini sağlama,
- 48 Öğretmenleri eğitim ve öğretimle ilgili konularda yazmaya teşvik etme,
- 50 Bölgesindeki öğretmenlerin mesleki yetiştirmelerini sağlamak amacıyla toplantı yapma,
- 22 Öğretmenlerle güvene dayanan bir ilişki kurma,
- 52 okulda olanaklar ölçüsünde öğretim personeli için izmet içi eğitim sağlama,
- 51 Örnek dersler vererek bir konunun en iyi şekilde nasıl işleneceği gösterme,

Liste'de görüldüğü gibi, müfettişlerin yüksek derecede göstermeleri gereken ve böyle gösterdikleri 14 yeterlikten yedisi yöneticilik, ikisi liderlik, üçü rehberlik, ikisi ise araştırma uzmanlığı alanlara üişkindir. Tüm grubun,

bu gözenekte; öğretmen ve diğer personelin görüşlerini serbestçe belirlemelerine olanak verme, öğretim programı hazırlayanlara araştırma bulgularına dayalı önerilerde bulunma, teftiş ilkeleri yönünden tutarlı bir görüş ve uygulamaya örnek olma, kanım, tüzük, yönetmelik ve genelgelirin doğru anlaşılmasını sağlama, yöntem ve tekniklerin geliştirilmesinde öğretmene yardımcı olma, kişi ve grupları değerlendirme sürecine katan ortak bir değerlendirme modeli uygulama, eğitim amaçlarının ne kadar gerçeğe Meştirildiğini tesbit etme, personel üzerinde yetkiden önce etki yollarım deneme, amaçlardan sapmalar varsa düzeltme yollarım arama yeterliklerine öncelik verdikleri görülmektedir. Müfettişlerin; personelin, okulun eğitim ve öğretim çalışmalarına üişkin görüşlerini serbestçe belirlemelerine olanak verme, kararlara ve yönetime katılmalarını sağlama yeterliğini yüksek düzeyde göstermeleri sevindirici ve sistemin gelişmesi yönünden umut verici görülmektedir.

Müfettişlerin yüksek derecede göstermeleri gereğine karşı, düşük derecede gösterdikleri 21 yeterlikten ikisi yöneticilik, dördü liderlik, onikisi rehberlik, biri öğreticilik, ikisi araştırma uzmanlığı alanlarına üişkindir. Bu gözenekte; mesleki toplantılar düzenleme, öğretmenlerin kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olma kişi ve grupların istek ve düklerini üst makamlara duruma, verimliliğin artırılması için gerekli araştırmaları yapma ve yaptırma, planlama tekniklerinin anlaşılmasında ve uygulanmasında ve uygulanmasında ve uygulanmasında öğretmene yardımcı olma, öğretmenlerce ileri sürülen eğitim öğretim yemliklerini kabullenme, okulun amaçlarının anlaşılmasını sağlama, yeni buluşları personele ulaştırmak amacıyla rehberlik etme yeterliklerine öncelik verilmiştir. Bu durumda müfettişlerden daha çok, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yardımcı olma yönünde yeterlik göstermesi beklenmektedir. Bu yeterlilerin hizmet içinde kazandırılması yararlı olacaktır.

Tüm grubun değerlendirmesince, müfettişlerin düşük derecede göstermeleri gereğine karşı, yüksek düzeyde gösterdikleri 9 yeterliğin altısı sorgu hakimliği ikisi yöneticilik biri de araştırma uzmanlığı alanına üişkindir. Bu yeterliklerin başmda; eğitsel kol programlarının öğrencülerin ve çevrenin gereksimlerine dönük olarak düzenlenip düzenlenmediğini saptama, verilen emek ve yapılan harcamayla elde edilen sonuçların denk düşüp düşmediğini tesbit etme, uzun ve kısa süreli bir örgütsel düzenlemenin planlanan etkilerini tanımlama yeterlikleri gelmektedir. Ayrıca, tüm grubun, sorgu hakimliği yeterlik alanına ilişkin yeterliklerin tümünü modelin bu gözeneğine yerleştirmeleri ilginç görünmektedir. Belli ki deneklerin tümü; olay veya

suça kanşanlan tesbit edebilme, somşturmaya başlayabilmek için makamdan onay alma işlemlerini yürütebilme, şikayetçi, tanık ve sanakların ifadelerini alabilme, soruşturma belgelerini düzenleyebilme, soruşturma raporu yazabilme, suç sayüan eylemin hangi yasa kapsamına ghoğünü belMeyebilme yeterliklerini, müfettişlerin, düşük derecede göstermeleri gereğine inanmalarına karşm yüksek derecede gösterdikleri kanısmdadırlar.

Tüm grubun değerlendirmesine göre, müfettişlerin düşük derecede göstermesi gereken ve böyle gösterdiği 15 yeterlikten, beşer tanesi lider ve öğreticilik, birer tanesi rehberlik ve yöneticilik, iki tanesi de araştırma uzmanlığı alanına ilişkindir. Bu yeterliklerin başmda; öğretmenlerin haklarının koruyucu olma, okulun çevredeki etkilerini inceleyip değerlendirme, mevcut programların geliştirilmesi gereken alanlarını saptama, aranan bir eğitici ve kaynak kişi davranışı gösterme, öğretmen ve diğer personelimi yetiştirme eksikliklerini ve yeteneklerini belirleme giderici ve geliştirici önlemler alma yeterlikleri gelmektedir. Müfettişlerden özellikle yetiştirme eksikliklerini giderici ve geliştirici önlemler almanın beklenmemesi düşündürücüdür. Bu durumun, teftişin değıştirmeden çok sürdürme işgörüsünü benimsemiş olan sistemin özelliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

İlköğretim müfettişlerinin göstermeleri gereken ve göstermekte oldukları yeterlikleri değerlendiren, müfettiş, okul müdürüve öğretmenler, geleneksel teftiş kavramı ve müfettiş imajma bağı kalmışlar teftişi sadece bir değerlendirme süreci olarak algılanmışlardır.

1. İlköğretim müfettişliğinin öğretmenlikten farklı bir meslek olduğu gerçeğı kabul edilerek, ilgili kurum ve kişilerce, ilköğretim müfettişlerinin hizmet öncesi yetiştirilmesi ilkesi benimsenmeli ve uygulanmalıdır.

2. Müfettiş yetiştirme programlarının kapsamı, bu ve benzeri araştırmaların sonuçları yönünden yeniden gözden geçirilmelidir.

Atay

KAYNAKLAR

- Altıntaş, Rasim. "Liselerde Kurum Teftişi". Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A. Ü. Eğitim Fakültesi, 1979.
- Arıcı, Hüsnü. İstatistik Yöntemler ve Uygulama. Ankara: Cihan Matbaası, 1975
- Bursalıoğlu, Ziya. Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri. Ankara: A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, No: 93, İkinci Baskı, 1981.
- Canman, Doğan. Türkiye'de Kalkınma Gereklerine Uygun Olarak Yüksek Yöneticilerin Yetiştirilmesi. Amme İdaresi Dergisi. C. II, s. 3, 1978.
- Harris, Ben M. Supervisory Behavior in Education. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall, 1975.
- Karaman, Ümit. "Müfettiş Yeterliklerinin Saptanması ve Hizmet İçi Eğitim Programı Hazırlanması" Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1982.
- Mosher, Ralph L. and David e. Purpel. Supervision: The Reluctant Profession. Boston: Houghton Mifflin Company, 1972.
- Seçkin, Nezahat. "Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Yeterlikleri". Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, A. Ü. Eğitim Fakültesi, 1978.

Yazar

Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Eğitim Büimleri Bölümü Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır. Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında araştırmalar yapmaktadır.